

INFORMAČNÍ SDĚLENÍ

■ 09.05.2015

■ INFORMAČNÍ POVINNOST ANEB VÝMĚNA INFORMACÍ V RÁMCI DAŇOVÉ SPOLUPRÁCE

1. Úvod

Bankovní tajemství již není takovou zárukou ochrany informací, jakou bývalo. Postupně se pod tlakem zainteresovaných stran, především států a jejich správců daní, oslabuje. Zprvu šlo o usnadnění zahraniční spolupráce v trestních věcech, kde se informace sdílely pro účely trestního stíhání a následného soudního řízení. Následovalo zakotvení institutu žádosti o informace ohledně daňové spolupráce.

S americkou smlouvou **FATCA** (*Foreign Account Tax Compliance Act*) a smlouvách **MCAA** a **CRS** vytvořených OECD na jejím základě však přichází doba **automatického sdílení informací**. Oproti předchozím průlomům do bankovního tajemství, kdy byla vyžadována opodstatněná žádost, budou nyní informace, jako **bankovní účet, jeho zůstatek, druhé strany platebního styku a další informace, poskytovány pravidelně** a na automatické bázi.

Toto sdělení je důležité zejména pro subjekty, které vedou účty u finančních institucí v zahraničí, nyní zejména ve Spojených státech amerických.

2. O jaké informace se jedná

Vedle již poskytovaných informací, nově přibudou informace o jménu majitele společnosti, jeho zahraničních účtech, zůstatcích těchto účtů, příchozích a odchozích platbách, výši a typu jeho příjmů. Tyto a mnohé další informace jsou, či v blízké době budou, sdíleny správci daně pod záštitou boje proti daňovým únikům.

Automatický systém výměny informací představuje systém zasílání předdefinovaného souboru informací mezi dvěma, či více subjekty. Vzhledem k daňové povaze opatření bude soubor obsahovat informace potřebné k vyměření správné výše daní. Automatický systém nahrazuje systém na základě žádosti, který vyžadoval oprávněný důvod k vyžádání těchto informací.

Hlavní hybnou silou za automatizací je americká *Foreign Account Tax Compliance Act*, tzv. **FATCA** a na jejím základě vytvořená obdoba, za kterou stojí OECD spolu s G20, zvaná MCAA (Multilateral Competent Authority Agreement) a její příloha CRS (Common Reporting Standard).

3. Praktická stránka problému

Koho se problém týká

Zatímco FATCA postihuje účty amerických občanů a rezidentů v České republice a účty českých občanů a rezidentů v americké jurisdikci, systém smluv vytvořených OECD cílí na výměnu informací o všech účtech občanů signatářských zemí mezi sebou.

Kdy

Zatímco automatická výměna dle zákona FATCA již probíhá, systém OECD je ve fázi přípravy, s očekávaným počátkem účinnosti v roce 2017.

Ochrana soukromí

Jak FATCA, tak i GATCA fungují na principu dvojstranné smlouvy mezi signatářskými státy. Ve výsledku to znamená, že si národní správci daní vyžádají od finančních institucí informace, které následně přepošlou svému protějšku. Dochází tím k zákonnému prolomení bankovního tajemství nebývalého rozsahu.

4. Právní regulace

Z pohledu právní regulace jsou pro Českou republiku důležité:

- Směrnice EU
- Mezinárodní smlouvy

Na oba tyto zdroje navazují české prováděcí zákony, které daný zdroj specifikují a zároveň v českém právu zakotvují.

Směrnice EU

Integrační postupy EU se snaží zvyšovat mobilitu v rámci společenství a tím zvýšit efektivitu spolupráce. Toto zvýšení mobility vedlo ke zjednodušení pracovního uplatnění v rámci EU. Na zvýšení mobility reagovala unie vydáním směrnic, které mají za cíl usnadnit národním orgánům dohledat finanční aktivitu svých občanů v rámci členských států. Jedná se o směrnice:

- 2003/48/ES o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb (novelizován 2014/48/EU)
- 2010/24/EU – o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků, cel a jiných opáření

- 2011/16/EU – o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS

Společným znakem těchto směrnic je poskytování informací nutných ke správnému vyměření daně.

Mezinárodní smlouvy

Zprvu ojedinělé smlouvy mezi domácím státem a státy, které jednotlivci vyhledávali kvůli jejich příznivější daňové legislativě (TIEA – dohody o výměně informací v daňových záležitostech) se vyvinuly v masivní síť smluv zajišťující výměnu informací v globálním měřítku.

Americký soubor smluv pod označením FATCA dal mezinárodním smlouvám nový rozměr, na který navazuje OECD se svými smlouvami. Systémem smluv FATCA, kde na jedné straně vždy vystupují Spojené státy a které mají za účel vytvořit systém vzájemné výměny informací o účtech, které mají občané jedné strany ve finančních institucích druhé strany, vytvořil síť, v jejímž centru stojí Spojené státy jako hlavní příjemce. Z informací, které jsou jim na automatické bázi zasílány, se snaží vybudovat robustnější systém potírání daňových úniků. Tohoto systému si povšimlo OECD, které jej pojalo jako vzor pro svůj systém dvoustranných smluv. Pozměnilo však systém, kde na rozdíl od systému FATCA dochází k navázání spojení mezi všemi členy navzájem, čímž se liší od centralistického pojetí FATCA.

Jedná se zejména o:

- Dohody o výměně informací v daňových záležitostech (TIEA)
- Memoranda o porozumění/spolupráci v oblasti daňové spolupráce
- Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu
- (Štrasburská úmluva) (33/1997 Sb.)
- FATCA
- Vzorové smlouvy OECD MCAA a CRS

Česká legislativa

Byť je česká úprava důležitá, jedná se především o provedení jiného právního předpisu do české právní úpravy. Hlavní materie se mnohdy nachází v jiných dokumentech, jak si můžeme povšimnout například v zákoně 330/2014 Sb., ale i přes to všechno je česká úprava důležitá ke správné aplikaci a vymahatelnosti smluv.

Konkrétně se jedná o:

- Zákon o mezinárodní spolupráci při správě daní (164/2013 Sb.) – obecný zákon, který předpokládá existenci jak spolupráci dle směrnice 2011/16/EU, či na základě mezinárodní smlouvy v oblasti daní.
- Zákon o výměně informací o finančních účtech se Spojenými státy americkými pro účely správy daní (330/2014 Sb.) - prováděcí zákon ke smlouvě FATCA

- Zákon o mezinárodní pomoci při vymáhání některých finančních pohledávek (471/2011 Sb.) – slouží k provedení směrnice 2010/24/EU.

Směrnice EU

Obecně pro směrnice EU platí, že se snaží usnadnit spolupráci v rámci členských států vzhledem ke zvýšené mobilitě obyvatel.

2003/48/ES o zdanění příjmů z úspor v podobě úrokových plateb – novelizován 2014/48/EU z 24.3.2014

- Zavádí možnost danit příjmy z úspor připisovaných na účet osoby v jednom státě jiným státem, kde má zmíněná osoba pro daňové účely stanovené bydliště, či sídlo.
- Lucembursko a Rakousko platí srážkovou daň, kterou platí namísto předání informací. Její výše je upravena v článku 11 směrnice. Tuto srážkovou daň platí pouze omezenou dobu, neboť článek 10 stanovuje konečný termín, po kterém již budou muset aplikovat ustanovení o výměně informací.

2011/16/EU – o správní spolupráci v oblasti daní a o zrušení směrnice 77/799/EHS

- Upravena spolupráce, na jejímž základě se vyměňují informace potřebné ke správnému vyměření daní členských států a jejich nižšími územně-správními celky s výjimkou DPH, cla, spotřebních daní, poplatků za úřední osvědčení a příspěvků na sociální zabezpečení.
- Upravuje jak výměnu na žádost, při níž se předávají veškeré informace, které má daná strana k dispozici, či je získá na základě správního řízení, tak i výměna automatická, kde se předávají informace ohledně příjmů ze zaměstnání, odměn ředitelů, důchodu, vlastnictví a příjmu z nemovitosti, či informace ohledně produktů životního pojištění. Mimo dvou výše zmíněných způsobů je tu i výměna informací z vlastního podnětu, při níž dochází v té chvíli, kdy by to mohlo druhé straně pomoci správně vyměřit daňové zatížení.

2010/24/EU – o vzájemné pomoci při vymáhání pohledávek vyplývajících z daní, poplatků, cel a jiných opáření

Mezinárodní smlouvy

Dohody o výměně informací v daňových záležitostech (TIEA)

Signatářem je na jedné straně Česká republika a na straně druhé:

Britské Panenské ostrovy, Jersey Bermudy, ostrov Man, Guernsey, San Marino, Kajmanské ostrovy, Andorra

Jedná se o systém výměny informací na základě opodstatněné žádosti

Memoranda o porozumění/spolupráci v oblasti daňové spolupráce

Jejich primárním účelem je zamezení dvojího zdanění mezi stranami memoranda:

Signatáři memoranda:

Austrálie, Belgie, Dánsko, Estonsko, Kanada, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Slovensko, Španělsko, Švédsko

Úmluva o praní, vyhledávání, zadržování a konfiskaci výnosů ze zločinu (Štrasburská úmluva) (33/1997 Sb.)

FATCA

V rámci boje s daňovými úniky se Spojené státy rozhodly k razantnímu kroku. S pomocí bilaterálních smluv vytvořili masivní síť spojení, v jejímž centru stojí Spojené státy a která má sloužit k výměně informací na automatické bázi. Aby se vyhnuli problémům s lokálními legislativami, uzpůsobili smlouvy tak, aby informace předávané druhé straně vybíraly nejprve domácí správci daně, kteří je až následně zašlou svým protějškům.

Česká republika obdrží následující informace ohledně účtů svých občanů v zahraničí:

- **Jméno, adresa, DIČ rezidenta České republiky, který je majitelem účtu**
- **Označení oznamující instituce**
- **Hrubá výše úroku, dividend, příjmů ze zdroje ve státech**

Při porovnání s informacemi, které jsou zasílány do USA, můžeme spatřit nepoměr, neboť se do USA se odesílají i informace o stavu a hodnotě účtu.

Instituce, které nechtějí, nebo legálně nemohou zasílat informace o svých klientech, jsou zatíženy srážkovou daní.

MCAA a CRS – „GATCA“

Systémem FATCA se inspirovalo OECD, které vydalo vzorové smlouvy MCAA a CRS, které posouvají systém FATCA o stupeň dále, neboť v tomto novém systému není centrální příjemce.

Vyměňované informace se shodují s informacemi, které jsou poskytovány v rámci FATCA spojeným státům. Jedná se tedy o:

- **Jméno, adresu, DIČ, místo a datum narození dotyčné osoby, ať už se jedná o vlastníka účtu, či o osobu, která má kontrolní vliv na právnickou osobu vlastníci účet.**
- **Číslo účtu**
- **Identifikace oznamovatele**
- **Zůstatek účtu, popřípadě jeho hodnota, která je oproti zůstatku navýšena i o různé pojištění.**
- **Připsaný úrok, dividendy, jiný hrubý příjem.**

Momentálně smlouvy podepsalo 51 států, včetně České republiky. Očekávaný vstup v účinnost se očekává v roce 2017 pro první signatáře.

Son Doan

Dr. Martina Jankovská
advokátka